

ЄВРОПЕЙСЬКІ ОРІЄНТИРИ РОЗВИТКУ УКРАЇНИ: НОВІ ВИМІРИ У ВОЄННИЙ ЧАС

Матеріали Міжнародної науково-практичної конференції

2

ЄВРОПЕЙСЬКІ ОРІЄНТИРИ РОЗВИТКУ УКРАЇНИ: НОВІ ВИМІРИ У ВОЄННИЙ ЧАС

МАТЕРІАЛИ
Міжнародної науково-практичної конференції

Одеса, 16 травня 2025 року

Том 2

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Національний університет «Одеська юридична академія»

ЄВРОПЕЙСЬКІ ОРІЄНТИРИ РОЗВИТКУ УКРАЇНИ: НОВІ ВИМІРИ У ВОЄННИЙ ЧАС

МАТЕРІАЛИ
Міжнародної науково-практичної конференції

Одеса, 16 травня 2025 року

Том 2

Одеса
2025

УДК 005.332.2(4):316.42(477)“364”“20”(062.552)
Є 24

*Рекомендовано до друку вченою радою
Національного університету «Одеська юридична академія»
(протокол № 8 від 16.05.2025 р.)*

За загальною редакцією **С. В. Ківалова**

Є 24 **Європейські орієнтири розвитку України: нові виміри у воєнний час** : у 2 т. : матеріали Міжнар.наук.-практ. конф. (Одеса, 16 травня 2025 р.) / за заг. ред. С. В. Ківалова. – Одеса : Фенікс, 2025. – Т. 2. – 716 с.
ISBN 978-617-8430-61-0

Матеріали Міжнародної науково-практичної конференції «Європейські орієнтири України: нові виміри у воєнний час» містять результати наукових досліджень і практичних напрацювань вчених, фахівців і військовослужбовців, здійснені в умовах повномасштабної війни. У збірнику представлено як теоретичні, так і емпіричні дослідження у галузях філософії, загальної теорії держави і права, історії права, сучасних соціально-політичних процесів, соціології та психології.

Особливу увагу приділено аналізу загроз національній безпеці в конституційному, міжнародному та європейському правовому контекстах, а також питанням трудового, соціального, земельного, аграрного та екологічного права. Окремі розділи присвячено функціонуванню економіки та підприємництва в умовах євроінтеграції.

У збірнику також розглянуто проблематику цифрової трансформації, захисту інформації та кібербезпеки в умовах воєнного часу, методику викладання іноземних мов, перекладознавство, лінгвістику і журналістику. Висвітлено наукові здобутки в адміністративному, фінансовому, морському та митному праві, реформуванні судової системи, діяльності прокуратури, правоохоронних органів та адвокатури. Окремо проаналізовано питання кримінального права, кримінального процесу, кримінології, криміналістики, судової експертизи, медико-психологічного забезпечення правосуддя, а також аспекти цивільного, сімейного, господарського права, інтелектуальної власності та патентного судочинства. Розглянуто також актуальні питання діяльності бібліотек у закладах вищої освіти та фізичної підготовки здобувачів вищої освіти.

Збірник адресовано науковцям, викладачам, здобувачам вищої освіти, а також практикам у галузях права, економіки, соціології, політології, психології, філології, журналістики та кібербезпеки.

УДК 005.332.2(4):316.42(477)“364”“20”(062.552)

Відповідальний за випуск **М. Р. Аракелян**

ISBN 978-617-8430-61-0

© НУ «Одеська юридична академія, 2025
© Автори статей, 2025

Татьянчиков Андрій Олександрович ПСИХОЛОГІЧНИЙ МЕХАНІЗМ ВИНИКНЕННЯ ПСИХОСОМАТИЧНИХ РОЗЛАДІВ ПІД ЧАС ВІЙНИ	434
Ташилатов Вячеслав Абдуллайович РОДИНА ЯК СОЦІАЛЬНА ЦІННІСТЬ В КРИЗОВИХ УМОВАХ	437
Третякова Тетяна Миколаївна ПСИХОЛОГІЧНІ АСПЕКТИ ЛЮДСЬКОГО ФАКТОРУ В БІЗНЕС-УПРАВЛІННІ	440
Шмаленко Юлія Іванівна ПСИХОТРЕНІНГОВІ ТЕХНОЛОГІЇ ЯК ІНСТРУМЕНТ СОЦІАЛЬНО-ПСИХОЛОГІЧНОЇ ПІДТРИМКИ МОЛОДІ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ	442
Папінян Вікторія Валентинівна ВПЛИВ ДИСТРЕСУ НА КОГНІТИВНІ ФУНКЦІЇ ЛЮДИНИ ПРИ ПРИЙНЯТТІ РІШЕННЯ	444
СЕКЦІЯ 21. ЕКОНОМІКА ТА ПІДПРИЄМНИЦТВО В УМОВАХ ЄВРОПЕЙСЬКОГО ВИБОРУ, ВІЙНИ ТА ПІСЛЯВОЄННА ВІДБУДОВА УКРАЇНИ	
Кібік Ольга Миколаївна ОРГАНІЗАЦІЙНО-ЕКОНОМІЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ УПРАВЛІННЯ ЗМІНАМИ В ПРОЦЕСІ БЕЗПЕЧНОГО СУСПІЛЬНОГО РОЗВИТКУ	448
Слободянюк Ольга Василівна ІНВЕСТИЦІЙНІ МЕХАНІЗМИ ВІДБУДОВИ УКРАЇНСЬКИХ ЕКОНОМІЧНИХ СУБ'ЄКТІВ ГОСПОДАРЮВАННЯ В УМОВАХ ПІСЛЯВОЄННОГО ВІДНОВЛЕННЯ	451
Котлубай Вячеслав Олексійович ІННОВАЦІЙНІ ПІДХОДИ ДО УПРАВЛІННЯ ПРОЄКТАМИ ВІДНОВЛЕННЯ ТА ТРАНСФОРМАЦІЇ ЕКОНОМІКИ УКРАЇНИ	453
Редіна Євгенія Валентинівна КРЕАТИВНА ЕКОНОМІКА ЯК ДРАЙВЕР ПІДПРИЄМНИЦЬКОЇ АКТИВНОСТІ В УМОВАХ ПІСЛЯВОЄННОГО ВІДРОДЖЕННЯ УКРАЇНИ	456
Примаченко Іван Федорович СИНЕРГІЯ ВІДБУДОВИ ЕКОНОМІКИ УКРАЇНИ: ЙМОВІРНІ СЦЕНАРІЇ ПІСЛЯ ПРИПИНЕННЯ ВІЙСЬКОВОЇ АГРЕСІЇ РОСІЙСЬКОЇ ФЕДЕРАЦІЇ В НАЙБЛИЖЧОМУ МАЙБУТНЬОМУ	460
Корнілова Олеся Володимирівна ІННОВАЦІЙНІ ПІДХОДИ ДО РОЗВИТКУ ЛЮДСЬКОГО КАПІТАЛУ В СУЧАСНИХ УМОВАХ ..	463
Калмикова Наталя Юріївна ОСОБЛИВОСТІ РОЗВИТКУ МАЛОГО ТА СЕРЕДНЬОГО БІЗНЕСУ В УМОВАХ ВІЙНИ	466
Кузнецова Людмила Валентинівна ДІДЖИТАЛІЗАЦІЯ ЕКОНОМІКИ ЯК ІНСТРУМЕНТ ПРОТИДІЇ ТІНЬОВОМУ СЕКТОРУ В УМОВАХ ВІЙНИ	469
Сіянюк Павло Віталійович ПЕРЕДУМОВИ ПОСИЛЕННЯ РОЛІ УКРАЇНСЬКОГО БІЗНЕСУ В РЕАЛІЗАЦІЇ ЦІЛЕЙ СТАЛОГО РОЗВИТКУ	472
Крейтор Сергій Юрійович ПЕРЕДУМОВИ ТА БАР'ЄРИ ІНТЕГРАЦІЇ ІННОВАЦІЙ У ФІНАНСОВІ УСТАНОВИ.	475
Візіренко Світлана Вікторівна РОЛЬ ПІДПРИЄМНИЦТВА У ПІДТРИМЦІ ЕКОНОМІЧНОЇ СТАБІЛЬНОСТІ УКРАЇНИ В УМОВАХ ЄВРОПЕЙСЬКОГО ВИБОРУ ТА ПІСЛЯВОЄННОЇ ВІДБУДОВИ	477
Тищенко Ірина Валеріївна ІСТОРИЧНИЙ РОЗВИТОК ПРОЦЕСІВ УПРАВЛІННЯ В ГОТЕЛЬНОМУ БІЗНЕСІ	480
Razinkin Nikita INNOVATIVE MARKETING STRATEGIES AND LOGISTICS SOLUTIONS FOR THE DEVELOPMENT OF THE ELECTRIC VEHICLE MARKET IN THE CONTEXT OF DIGITAL ADAPTATION	483

шити час і витрати на виконання стратегічно важливих завдань, забезпечуючи економічну стабільність та підвищення рівня добробуту населення.

Крім того, розвиток проектно-орієнтованої економіки сприятиме формуванню екосистеми для підтримки малого та середнього бізнесу, що є критично важливим для стабілізації внутрішнього ринку та створення нових економічних можливостей.

Інноваційні підходи до управління проектами та європейський досвід антикризового проектування, є ключовими інструментами для відновлення та трансформації економіки України в умовах війни та макроекономічної нестабільності. Водночас впровадження таких підходів потребує подолання викликів, пов'язаних із високою вартістю технологій, корупційними ризиками та обмеженими ресурсами.

Список використаних джерел:

1. Україна швидка оцінка завданої шкоди та потреб на відновлення лютий 2022 – грудень 2023. Звіт Світового банку. 2024. 209 с. URL: <https://documents1.worldbank.org/curated/en/099052424093538084/pdf/P18017413ae33d0631a12716104d67eee4a.pdf>.

2. Національний банк України. Інфляційний звіт січень 2023 року. Київ : НБУ, 2023. 48 с. URL: https://bank.gov.ua/admin_uploads/article/IR_2023-Q1.pdf.

3. Свириденко Ю. ЄБРР зацікавлений у тому, щоб саме приватний сектор став основою відновлення України. 2024. URL: <https://me.gov.ua/News/Detail?lang=uk-UA&id=5689e5f7-dae5-493b-9b30-7564f9a2c7cb&title=BrrZatsikavleniiUTomu-SchobSamePrivatniiSektorStavOsnovoiuVidnovlenniaUkraini-YuliiaSviridenko>.

Ключові слова: інновації, управління проектами, економічний розвиток, гнучкі методології, антикризове проектування, модельована економіка.

Keywords: innovation, project management, economic development, agile methodologies, crisis management, modelled economy.

Редіна Євгенія Валентинівна

*Національний університет «Одеська юридична академія»,
доцент кафедри економіки та менеджменту, кандидат економічних наук*

КРЕАТИВНА ЕКОНОМІКА ЯК ДРАЙВЕР ПІДПРИЄМНИЦЬКОЇ АКТИВНОСТІ В УМОВАХ ПІСЛЯВОЄННОГО ВІДРОДЖЕННЯ УКРАЇНИ

У контексті післявоєнного відродження України креативна економіка постає не лише як галузь культурного чи інтелектуального виробництва, а як стратегічний напрям економічного зростання, що поєднає інновації, підприємництво та європейські цінності. В умовах європейської інтеграції та переходу до економіки

знань, креативні індустрії відіграють ключову роль у трансформації національного бізнес-середовища, сприяючи формуванню нових ринків, підвищенню конкурентоспроможності підприємств та соціальній згуртованості.

Креативна економіка – це сегмент економіки, заснований на інтелектуальній діяльності, культурних цінностях та інноваціях, що створює економічну цінність шляхом комерціалізації творчих ідей. Вперше поняття з'явилося в дослідженнях кінця 1990-х років (зокрема, у праці Джона Гокінса *The Creative Economy*), і відтоді воно стало ключовим для розуміння сучасних трансформацій у глобальній економіці [2].

Відповідно до класифікації ЮНЕСКО, до креативної економіки належать: медіа та видавнича справа, музика, кінематограф, дизайн, архітектура, мода, візуальні мистецтва, реклама, ремесла, цифровий контент, комп'ютерні ігри, програмне забезпечення тощо [3].

Креативна економіка – це сектор, в основі якого лежить інтелектуальна діяльність, здатна генерувати додану вартість і сприяти економічному розвитку через створення та комерціалізацію творчого продукту [1]. Її головною рисою є пріоритет нематеріальних активів, таких як ідеї, культурний контент, дизайн, бренди, авторські права й інші форми інтелектуальної власності. Саме ці активи, а не матеріальні ресурси чи промислові потужності, створюють основну економічну цінність у креативному секторі.

Центральною фігурою в такій економіці є творча особистість – носій ідеї, таланту та інноваційного бачення. Креативна економіка базується на людському капіталі, де головним «виробничим інструментом» виступають інтелект, креативність і здатність до нестандартного мислення. У цьому контексті вона тісно пов'язана з міждисциплінарністю, оскільки інтегрує мистецтво, технології, бізнес, урбаністику, екологію та соціальні інновації. Саме синергія різних сфер дозволяє створювати унікальні продукти і формувати нові ринки.

Однією з важливих характеристик креативної економіки є висока додана вартість, адже витрати на створення продукту можуть бути мінімальними, проте його кінцева вартість, зумовлена унікальністю та естетикою, значно перевищує традиційні виробничі витрати. Це робить креативний бізнес високорентабельним та стійким до економічних коливань. Крім того, продукти креативної економіки зазвичай легко масштабуються й мають потенціал виходу на глобальні ринки, незалежно від географічного положення підприємства. Така мобільність дозволяє успішно працювати навіть у складних умовах, зокрема в післявоєнних регіонах.

Гнучкість та здатність швидко адаптуватися до нових соціальних, технологічних та економічних викликів – ще одна сильна сторона креативної економіки. Підприємства цього сектору оперативно реагують на зміну запитів споживачів, використовуючи цифрові інструменти, сучасні платформи та інноваційні бізнес-моделі. Креативна економіка також часто орієнтована на екологічність, оскільки її діяльність не пов'язана з інтенсивним споживанням природних ресурсів, що дозволяє поєднувати зі сталим розвитком.

Окрім економічної функції, креативна економіка виконує важливу соціальну місію – формує культурну ідентичність, впливає на суспільні цінності, сприяє соціальній згуртованості та може стати ефективним інструментом відновлення соціального капіталу у постконфліктних суспільствах. Через культуру, дизайн, медіа та інші творчі практики вона здатна трансформувати простори, громади й уявлення про майбутнє, сприяючи не лише економічному, а й гуманітарному відновленню країни [4].

У контексті підприємництва креативна економіка пропонує нову модель ведення бізнесу – гнучку, інноваційну, зорієнтовану на користувача. Такий підхід дає змогу малим та середнім підприємствам швидко адаптуватися до нових умов, використовувати нетипові стратегії та створювати унікальні продукти, які мають високу додану вартість.

Креативна економіка дозволяє не лише створювати нові робочі місця в регіонах, постраждалих від війни, але й залучати інвестиції, розвивати культурну дипломатію, підвищувати імідж країни у світі. Особливе значення має інтеграція креативного підприємництва в європейські ринки через адаптацію до стандартів ЄС, участь у спільних проєктах і програмах фінансування, таких як, наприклад, Creative Europe.

У сучасних умовах війни та післявоєнної відбудови підприємницька активність у сфері креативної економіки України стикається з рядом серйозних викликів, серед яких – руйнування інфраструктури, вимушене переміщення населення, зниження купівельної спроможності, нестача фінансування та невизначеність економічного середовища. Особливо вразливими є малі підприємства та незалежні ініціативи, що працюють у сфері культури, дизайну, медіа, ремесел, урбаністики тощо. Попри це, креативне підприємництво демонструє високу адаптивність, соціальну залученість та інноваційний потенціал. Саме ці якості дозволяють розглядати креативну економіку не лише як інструмент економічного зростання, а й як механізм соціальної стабілізації, культурного відновлення та інтеграції постраждалих громад. Одним із прикладів нових можливостей є розвиток креативних хабів, арт-резиденцій, дизайнерських майстерень, освітніх платформ і цифрових сервісів, орієнтованих на локальний розвиток, реінтеграцію внутрішньо переміщених осіб і залучення молоді.

У цьому контексті особливо важливою є розробка системи оцінки ефективності такої діяльності, що дозволяє обґрунтувати доцільність державної підтримки, донорського фінансування та публічно-приватного партнерства. Тому доцільно виокремити індикатори ефективності креативної відбудови, які умовно в свою чергу можна поділити на наступні блоки:

1. Соціальні індикатори фокусують увагу на соціальному впливі креативних ініціатив у процесі відбудови. Зокрема, оцінюється здатність креативної економіки створювати робочі місця, інтегрувати внутрішньо переміщених осіб у суспільно-культурне життя, сприяти формуванню нових зв'язків між людьми, зміц-

нювати довіру, згуртованість та взаємодію в громадах. Така соціальна інтеграція через культуру є критично важливою для повоєнної стабілізації суспільства.

2. Просторові індикатори оцінюють трансформацію фізичного середовища – відновлення або створення нових креативних просторів (хабів, культурних центрів, арт-майстерень), які сприяють залученню громадян до спільної діяльності, культурного розвитку та підприємництва. Просторові індикатори також показують, наскільки відбудова сприяє рівному доступу до культурної інфраструктури в різних регіонах, зокрема у громадах, що постраждали від війни.

3. Економічні індикатори відображають внесок креативної економіки у відновлення економічної активності на місцевому та національному рівнях. Аналізуються обсяги інвестицій у креативний сектор, фінансова результативність підприємств, зростання частки креативного сектору у валовому регіональному продукті, а також показники експорту культурних і креативних товарів та послуг, що в свою чергу дозволяє оцінити економічну доцільність і сталість креативної відбудови.

4. Культурні індикатори фіксують динаміку культурного розвитку у повоєнний період. Сюди можна віднести кількість реалізованих культурних проєктів, міжсекторальна співпраця між митцями, підприємцями, громадами, а також вплив культурної діяльності на формування локальної ідентичності, зміцнення регіонального бренду, переосмислення спадщини. Культура тут розглядається як інструмент відновлення довіри, діалогу та символічного «зцілення» суспільства.

5. Євроінтеграційні індикатори відображають, наскільки креативна відбудова інтегрується у загальноєвропейський контекст. Враховуються участь у програмах Європейського Союзу (культурних, освітніх, інноваційних), встановлення партнерств із європейськими інституціями, запровадження передових практик та стандартів. Така євроінтеграція не лише зміцнює інституційну спроможність, а й формує нову якість підприємництва, орієнтовану на сталий розвиток і спільні цінності.

Підприємницька активність у креативному секторі в наш час стає не лише формою самореалізації та доходу, а й засобом стратегічного розвитку територій, трансформації післявоєнної економіки України в бік інноваційності та стійкості. Післявоєнна відбудова України потребує не лише фізичного відновлення інфраструктури, але й соціально-культурної реабілітації територій, що зазнали руйнувань. У цьому контексті креативне підприємництво може виступити потужним інструментом економічної мобілізації, соціальної інтеграції та формування нових ціннісних підходів до розвитку територій.

Запропонована система індикаторів дозволяє не лише вимірювати поточний стан креативної відбудови, а й визначати вектори її стратегічного розвитку у зв'язку з підприємницькою активністю. Таким чином, вона забезпечує основу для формування прогнозно-аналітичної рамки у формуванні політики сталого післявоєнного відновлення.

Список використаних джерел:

1. Креативні індустрії в Україні: сучасний стан та перспективи розвитку. URL: <https://ucf.in.ua/storage/docs/26052023/%20%D0%B2%D0%B5%D1%80%D1%81%D1%82%D0%BA%D0%B0%20%D0%97%D0%92%D0%86%D0%A2%202022a2af8de16597308c7d45433506e7fe554c61f89.pdf>
2. Howkins J. Key Concepts in Creative Industries. URL: https://www.academia.edu/68892992/Creative_Economy
3. UN Trade and Development «Creative Economy Outlook 2024». URL: <https://unctad.org/publication/creative-economy-outlook-2024>
4. International year of creative economy for sustainable development. URL: https://unctad.org/system/files/official-document/ditctsce2024d2_en.pdf

Ключові слова: креативна економіка, європейська інтеграція, підприємництво, післявоєнне відродження, інновації, економічне зростання, сталий розвиток.

Keywords: creative economy, European integration, entrepreneurship, post-war recovery, innovations, economic growth, sustainable development.

Примаченко Іван Федорович

Національний університет «Одеська юридична академія»,

доцент кафедри економіки та менеджменту,

кандидат економічних наук, доцент

СИНЕРГІЯ ВІДБУДОВИ ЕКОНОМІКИ УКРАЇНИ: ЙМОВІРНІ СЦЕНАРІЇ ПІСЛЯ ПРИПИНЕННЯ ВІЙСЬКОВОЇ АГРЕСІЇ РОСІЙСЬКОЇ ФЕДЕРАЦІЇ В НАЙБЛИЖЧОМУ МАЙБУТНЬОМУ

Відбудова економіки України після завершення військової агресії російської федерації буде комплексним процесом – це не лише відновлення та реконструкція зруйнованої інфраструктури, але й комплексна трансформація державного управління, інституційного середовища та соціальної системи. Синергія відбудови вітчизняної економіки передбачатиме наявність трьох складових:

По-перше, координацію дій державних органів, міжнародних фінансових установ та приватного сектору.

По-друге, створення умов для інвестицій та модернізації галузей, що зазнали найбільших руйнувань.

По-третє, співпрацю з зовнішніми партнерами для перенавчання робочої сили та інтеграції в глобальні ланцюги вартості.

Таке узгодження зусиль дозволить забезпечити не тільки повернення до попереднього рівня, але й створення основ для стійкого, інноваційного зростання.

Післявоєнне відродження України – це складний і багатогранний процес, який торкається економічної, соціальної, політичної, культурної та безпекової сфер. Передбачувані етапи відбудови охоплюватимуть комплекс заходів, спря-